

Семейството и Детската градина – за ценностната ориентация на детето.

Образованието е в сърцето на личното и обществено развитие. Неговата мисия е да осигури на всеки човек възможност да развие напълно всички свои таланти и да реализира своя съзидателен потенциал. Новата парадигма във възпитанието поставя детето в центъра на педагогическия процес. Детето се приема за най-висша ценност и неговото право на пълноценно развитие и саморазвитие е неприкосновено.

Съвременните педагогически тенденции и образователни стратегии предполагат формиране на личности, които успешно да се приспособяват към новата динамична и бързопроменяща се среда.

Те предлагат форми на педагогическо взаимодействие, при което вниманието се насочва към жизнено значими за детето ситуации. Продължава да доминира идеята за цялостно развитие на личността на детето чрез стимулиране, адаптиране, индивидуализиране и интегриране на неговата активност в средата, в която живее и се развива.

Най-пряко въздействие за развитието на детето от предучилищна възраст оказват детската градина и семейството. Семейството е първата социална среда, в която детето попада с отразен опит, традиции и култура на общуване. Тази роля не може да бъде заменена, защото тук се създават еталоните на човешкото поведение, гради се ценностна система.

Възпитателното въздействие в семейството е насочено към психо-физическото и емоционално развитие на детето и съдейства на детската градина за реализиране на неговия възрастов потенциал. В семейството децата придобиват първите умения да се самообслужват, които стават основа за формиране на самостоятелността като най-важното качество на детската личност. В семейството се усвояват първите привички свързани с формиране на нравствени потребности и базисен морален кодекс. Детето привиква да живее в колектив. Получава първите представи за честност, скромност, справедливост, съпричастност и емпатия. У децата отрано се формират нравствено-волеви качества - организираност, дисциплинираност, самостоятелност, необходими за усвояване на знания, умения и норми на поведение. Стилът на общуване в семейството създава условия за развитие на качествата дружелюбност, колективизъм, отговорност, трудолюбие. Непосредствените интереси на възрастните към изкуството, към природата, към книгите създават възможност за ранно формиране на естетически възприятия и представи.

Детето не може да израства само и единствено в семейството. Детската градина се доближава до семейството, но не може да го замени. Тя спомага и благоприятства за социалното, интелектуалното, нравственото развитие на децата. Ето защо детската градина и семейството се допълват, обединяват и всеки има своята полезност в детското развитие. Именно синхронизирането на възпитателните усилия на семейството и детската градина е основна предпоставка за развитието на физически и психически здраво дете, което да може правилно да се ориентира в социосистемата и да открие мястото си в нея.

Детската градина е първата социална институция, първата образователна институция, с която родителите влизат в контакт и където започва педагогическо образование в релацията детска градина-дете-родител. Детската градина заема важна част от живота на детето през първите най-важни седем години, когато се развиват основните човешки дейности – игра, познание и предметно-практическа дейност. Чрез възпитание и обучение, развива усвояване на знания, умения и навици, социални способности за общуване и комуникация, социално ориентирано поведение в природата и обществото, създава представи за заобикалящата действителност, развива креативни способности и самостоятелност на личността, когнитивна и психомоторна компетентност, възпитава нравствени норми, правила и идеали.

Чрез различните форми на сътрудничеството и взаимодействието, между учителите и родителите в детската градина се създават условия, за възпитание, социализация, отглеждане, обучение, на децата, както и за формиране на положително отношение към детската градина. Най-значими за неговото възпитание и развитие са взаимоотношенията с родителите и учителите.

В този смисъл триадата „дете – родител – учител” е в основата на многопосочните социално-педагогически взаимодействия, даващи възможност на детето да има активна субектна позиция. От друга страна, връзката между родители и учители е съществено условие за успешната адаптация на детето в социалната среда.

Детето усвоява нормите на социално поведение както в резултат на социално-педагогическото взаимодействие с учителите и в детската група, така и при взаимодействието с родителите и останалите членове на семейството. Ето защо сътрудничеството между и учители се разглежда като важен аспект на добрата педагогическа практика. Детската градина представлява първото външно звено от постепенно разширяващата се мрежа на социални взаимоотношения.

В днешното общество връзката „семейство – детска градина“ е неизбежна и необходима. Семейството е в позицията на константа в самото педагогическо взаимодействие и затова трябва да бъде разгледана динамиката и сложността на порождащите се от това отношения. Те трябва да са насочени към развитието на детето и така да бъдат синхронизирани към неговото благополучие. Основните принципи са на изграждане на доверие, на взаимно зачитане на двете страни, на координиране на усилията.

Анализът на изведените предизвикателства по отношение на взаимодействието между семейството и образователните институции откроява следните основни проблеми:

- Проблеми, свързани със семейното възпитание, времето, което родителите отделят за своите деца, интереса и ангажираността, които проявяват към учебната дейност на децата.
- Проблеми, свързани с нравственото формиране на личността – ценностни ориентации, уважение към личността (независимо от възрастта, статуса и различията), агресията, спазване на установени правила (дисциплина).
- Проблеми, свързани с отношението към ученето (основно мотивацията за учене) и концентрация на вниманието по време на учебния процес.
- Различия в многообразието и характеристиките на съвременните семейства, водещи до натрупването на проблеми във взаимодействието:
- По отношение на членовете: Голяма част от родителите не живеят заедно; други живеят с партньори, които не са биологични родители на децата; трети са оставили децата си при техните баби и дядовци; някои деца се отглеждат в традиционни български семейства; често се срещат и семейства с голям брой деца и нисък социален статус.
- Социално-икономическата нестабилност поражда несигурност и неспокойство у родителите. Често това води до пречка във взаимоотношенията вътре в семейството и извън него.
- Децата, чиито родители работят и живеят в чужбина и други членове на семейството заместват майката и/или бащата. Необходимо е взаимодействието да е насочено именно към тези „заместници“.
- Партньорството с родителите на деца със СОП. В този случай задължително комуникацията трябва да е двупосочна, винаги основана на взаимно зачитане и доверие.

- Необходимост от педагогическо образование на родителите. Те се доверяват повече на интернет форуми и информация, на чутото от роднини и приятели.

Практиката доказва, че повишаването на педагогическата култура на родителите би могло да се подпомогне чрез:

- „Придобиване на познания за възрастовото и индивидуалното развитие на децата, техните потребности и интереси;
- Запознаване с възможностите за стимулиране развитието на способностите на детето;
- Ориентация на родителите към избор на подходящ стил на възпитание на собственото дете;
- Предлагане на идеи за игри и дейности в семейни условия, осмислящи живота на детето и стимулиращи творческата му активност;
- Конкретни указания и предложения за ефективност на подготовката за училище в семейството.“

Фактори, определящи влиянието на семейството върху детето. Често се наблюдава промяна в отношението към детето – преминаваща от свръх контрол, през прекалена разглезеност и достигаща до абсолютна незаинтересованост. Това кореспондира и с известни особености и затруднения при изграждане на пълноценна връзка с педагогическия екип.

Пречките пред ефективното общуване се свеждат до:

- Прекалена загриженост на родителите;

- Липса на време и натовареност на родителите;
- Липса на интерес от страна на родителите за общуване с учителите;
- Липса на доверие и при двете страни;
- Недостатъчна активност от страна на учителите за целенасочено общуване с всички семейства.

Семейството, като уникална възпитателна среда, и детското заведение, като специфичен възпитателен феномен, не трябва да се противопоставят, нито да се схващат като взаимнозаменяеми. Те трябва да бъдат равнопоставени и разглеждани като взаимодопълващи се, защото дават на детето това, което е необходимо за правилното му личностно развитие.

